

SOLIDARITEITSBEWEGING TEGEN APARTHEID IN DE JAREN TACHTIG BEKNOPTE GESCHIEDENIS (VAN ONTSTAAN) VAN DE APARTHEID IN ZUID-AFRIKA (1550 -1989)

- Ontstaan reformatie in Frans en Vlaams Vlaanderen: hagenpreken in Hondshoote en omgeving tegen de Paap en de Spaanse kroon / Beeldenstorm (1566)
- Contrareformatie: repressie en terreur van Alva / opdeling van de Lage Landen / ontstaan van de Republiek van de 7 Verenigde Nederlanden 1588 / oprichting van de Vereenigde OostIndische Compagnie die monopolie verwerft van handel met Azië (idem Engelsen)
- Van Riebeeck zet een verversingsstation op met de eerste 100 kolonisten op Kaap de Goede Hoop in opdracht van VOIC om te bevoorraden (1652)
- Al snel conflict met de oorspronkelijke bewoners:
 - o Koi (Hottentotten): herders / worden dienstbode of slaaf / sterven uit (epidemie)
 - o San (Bosjesmannen): jagers (meer mobiel)/ opgejaagd / vluchten naar Kalahari
- Engelsen koloniseren de Oostkust (Durban - Natal)
- Meer en meer immigranten (vluchtelingen, vooral Hugenoten) arriveren, worden zelfstandige boeren of trek-boeren (leven van veestapel). Conflicten met Britse kolonisten en Britse gezag die de slavernij afschaffen en de zwarte bevolking wil inschakelen in een geldeconomie.
- Grote trek en oprichting van de Boerenrepublieken Oranje Vrijstaat en Transvaal.
- **Blank Zuid-Afrika is het resultaat van bevolkingskolonialisme met Afrikaans en Engels als voertaal.**
- Boeren (Afrikaners) vinden diamant (1867-Kimberley) en goud (1886-Witwatersrand). Britse financiers- en industriekapitaal trekken (met technologie en kapitaal) de winning naar zich: Britse avonturiers Cecil Rhodes en Alfred Beit stichten imperia: De Beers en Anglo American Co. (**multinationals**). Grimmige 'Boerenoorlogen' (1899 -1902) met concentratiekampen. Britse kroon sticht Unie van Zuid - Afrika (1910) met vier provincies (Kaap, Transvaal, Oranje Vrijstaat en Natal) met belofte van zelfbestuur.
- **In crisisjaren 30 ontstaat economische basis van apartheid op basis van complementaire belangen: boeren nemen meer en meer gronden in van zwarte bevolking en worden grootgrondbezitters / Engels grootkapitaal beschikt zo over goedkope zwarte arbeidskracht (die hun traditionele bron van inkomsten verliezen) en bouwt bedrijfsleven uit. Industrialisatie (mijnbouw) wordt vnsde economie / verweving met buitenlands kapitaal.**
- Boeren nestelen zich in staatsapparaat / Verkiezingsoverwinning Nasionale Party in 1948: ontwikkeling doctrine van de '**gescheiden ontwikkeling**': segregatie en discriminatie volgens raciale lijnen gecodificeerd in apartheidswetgeving (population registration act - 1950) / zwarte bevolking wordt opgedeeld en krijgt tien reservaten als homelands (gebieden met weinig econ. potentieel) toegewezen (1960), pasjeswet om permanente controle over de 'gastarbeiders' mogelijk te maken , geen politieke rechten. Ook (ingevoerde) Aziaten (Indiërs, Pakistani, Maleisiërs en Chinezen) en kleurlingen hebben geen politieke zeggingskracht. Dit geheel vormt de (grote) **Apartheid als instrument om de politieke en economische macht in handen te houden van de blanke minderheid .**
- Proclamatie republiek en eenzijdige onafhankelijkheid. Terugtrekking uit Gemenebest (1961) onder Verwoerd

- President Botha (1978 - 1989) wijzigt de grondwet(1984) en richt driekamerstelsel in voor blanken(4.500.000), Aziaten(800.000) en kleurlingen (2.600.000) om de zwarte meerderheid(21.000.000) nog meer uit te sluiten. Sterk presidentieel regime en autoritair bewind. Hij versterkt leger (500.000), politie (65.000) en eigen wapenindustrie, werkt in geheim met Israël aan een kernwapen, permanente noodtoestand (vanaf 1985), investeringen lopen terug, devaluaties.

BEKNOPTE GESCHIEDENIS VAN DE BEVRIJDINGSBEWEGING TOT 1976: eerste fase van verzet

- Oprichting van het ANC in 1912
- Oprichting van de **militante Jeugdliga** binnen het ANC dat de politiek van 'collaboratie met de onderdrukkers' van ANC - leiders Matthews en Luthuli aanvecht. (1944) Voortrekkers: Mandela, Tambo, Sobukwe, Buthelezi ...
- Aanvaarding door ANC van het Actieprogramma: 'Vrijheid van blanke overheersing en bereiken van politieke onafhankelijkheid. Verwerpen van segregatie, apartheid, voogdijschap en blanke leiding' (1949)
- SACP (South African Communist Party) wordt verboden(1950): zwarte leden vervoegen ANC, blanke het COD (Congress of Democrats) maar SACP blijft illegaal verder werken
- 'Defiance campaign' in 1952: succesvol. Regime dreigt met harde maatregelen.
- De verdere campagne wordt afgelast. Oprichting van de Congres alliantie met kleurlingen (SACPO- South African Colored People Org.), blanken (COD) en Indiërs (SAIC- South African Indian Org.) en multiraciale vakbond SACTU (South African Congress of Trade Unions) met paritair bestuur. Aannee van **Handvest van de Vrijheid (Freedom Charter) (1955)**. De stelling dat 'Zuid - Afrika behoort aan allen die er wonen, blank en zwart' verdeelt de Jeugdliga in Charteristen en Afrikanisten (multiracialisme versus nonracialisme).
- Afrikanisten onder leiding van Sobukwe richten PAC (Pan Africanist Congress) op in 1959
- PAC grijpt terug naar de tactiek van de ongehoorzaamheidscampagne: massale demonstraties (> 50 000) van zwarte(arbeiders) die zonder pasje zich gaan aangeven bij politiekantoren om gearresteerd te worden en zodus de economie plat te leggen. **Ongezien radicaal massaprotest**. De politie opent het vuur op verschillende plaatsen: 83 doden, waarvan de meeste in **Sharpeville** (nabij Johannesburg): 21 maart 1960 (wordt later door VN uitgeroepen als internationale dag tegen racisme en apartheid). 20.000 arrestaties. Noodtoestand. Ook ANC had een gelijkaardig protest op een latere datum gepland.
- PAC en ANC worden verboden. Kaders worden aangehouden, krijgen levenslang of de doodstraf. ANC en PAC gaan ondergronds en richten gewapende vleugel op: Umkoto we Swize en Poquo. Mandela en Sisulu worden op het Rivonia-proces (1963)tot levenslang veroordeeld.
- Werking ANC en PAC in het binnenland wordt in de kiem gesmoord. Ontstaan van de 'buitenlandse vleugel' van diegene die kunnen

vluchten zijn. Beide zoeken internationale erkenning (bij Org. Voor Afrikaanse Eenheid, Verenigde Naties, Sovjet Unie, Scandinavische landen..) en richten vertegenwoordigingen op.

- In de Portugese kolonies Mozambique en Angola komen de antikoloniale bevrijdingsbewegingen MPLA en Frelimo aan de macht (1975), na de anjer-revolutie tegen dictator Salazar.
- In Zuid - Rhodesië woedt een hevige guerrilla-oorlog (Chimurenga) o.l.v. ZANU (Zimbabwe Natinale Union) en PF (Patriottisch Front) tegen het minderheidsregime van settlers van Ian Smith voor een onafhankelijk Zimbabwe.
- Het apartheidsregime ondersteunt terreurbewegingen (Renamo -Mozambique en Unita - Angola) om de 'frontlijnstaten' te destabiliseren waar ANC en PAC opvang- en trainingskampen mogen uitbouwen.
- Het apartheidsregime verliest zijn zetel in de VN wegens binnenlandse terreur en agressie tegen de buurlanden (1974)

VAN DE SOWETO - REVOLTE (1976) NAAR ALGEHEEL GEORGANISEERD MASSAPROTEST (1984 -1989)

- In het politiek vacuüm ontstaat onder de zwarte gemeenschap de BCM (Black Consciouness Movemen) of Zwarte Bewustzijnsbeweging waarvan de charismatische arts Steve Biko inspirator en organisator is en intern. bekend (P .Gabriel / Cry Freedom)boegbeeld wordt.
- President Vorster begint met kleine apartheid (verbod gemengde huwelijken, verbod gemeensch. gebruik openbare voorzieningen, jobreservation)af te bouwen en ideeën te ventileren richting ' confederatie met de thuislanden'
- Oprichting van nieuwe organisaties van BCM - strekking (SASO - South African Students Org. - 1969 /BPC - Black People Org. - 1972...) die elke samenwerking met of werken in de door het regime opgezette instellingen verwerpen (One Azania, one nation, one people), zich keren tegen G. Buthelezi (Inkatha) die zich tot 'anti-apartheid-thuislandleider' ontpopt. BCM organiseert de 'binnenlandse boycot'.
- **Soweto opstand (16/06/1976):** 30.000 scholieren betogen tegen het gebruik van Afrikaans bij examens en tegen Bantoe-onderwijs. ' Weg met Afrikaans', 'Afrikaans stinkt, zwarten zijn geen vuilnisbakken', 'Laat Vorster Zoeloe leren'. Het leger reageert met machinegeweervuur. Honderden jongeren sterven. Soweto explodeert: alle overheidsgebouwen worden gesloopt, treinen en bussen vernield... Stay away: de Soweto-inwoners blijven meerdere dagen thuis. De beurs keldert. Soweto wordt bezet met hippo's. Duizenden arrestaties. 2000 studenten vluchten en vervoegen de trainingskampen van de buitenlandse vleugel van PAC en ANC.
- **Steve Biko wordt vermoord** door de politie (12/09/1977). BCM-organisaties worden geband.
- De wereld reageert: bloedbad Soweto, moord op Biko en agressie tegen frontlijnstaten: artikels 417, 418 en 591 van VN (1977): wapenembargo tegen ZA wordt dwingende sanctie. **Begin van de boycot wereldwijd.**
- Wapenstilstand in Zimbabwe (1979). PF (ZANU-ZAPU) winnen overweldigend de verkiezingen (1980), maar de blanke minderheid krijgt een vetorecht in het parlement (Lancaster-akkoord).

- President Botha's (1978) start met hervormingspolitiek (grondwetswijziging 1984) driekamerparlement) onder druk van blank bedrijfsleven: zwarte gemeenteraden, verbetering onderwijs, opheffing verbod gemengde huwelijken, afschaffing paswet, driekamerparlement... Maar stuit op een verdere radicalisering van de zwarte bevolking en op interne oppositie van 'verkrampden'.
- **Vanaf 1984 veralgemeent zich het zwarte verzet:** uitgewaaierd naar heel het land en zelfs de thuislanden, groeiende organisatiegraad, snelle groei van militante vakbonden op de werkvloer die streven naar eenmaking (COSATU Congress of South African Unions - NACTU National Council of Trade Unions), groei jongerenorganisaties, clandestien werk van kaders van ANC, PAC en AZAPO (Azanian People's Organisation 1978) in de massaorganisaties, opbouw van eenheidsfronten UDF (United Democratic Front) en National Forum, massageweld tegen leger, politie en vooral collaborateurs (necklacing). Deze organisaties dringen aan op een totaal en verplicht sanctiebeleid: internationale boycotbeweging intensifieert zich.
- Botha-bewind grijpt naar **ijzeren terreur** om de massarevolte neer te slaan en om met zwarte collaborateurs en aangeslagen leiders uit de zwarte middenklasse de apartheid te hervormen. Doodvonnis (op basis van 'Common Purpose') ondanks internationaal protest.
- Het verlichte kamp (Engelstalig grootburgerij in ZA - prototype H. Oppenheimer van Anglo-American Corp.) en het Westen pleiten om het geweld te staken, om te onderhandelen over een nieuwe grondwet die stapsgewijs voorziet in de vorming van een regering met zwarte meerderheid mits waarborgen. Ontmoeting Zuid-Afrikaanse zakenlui (Zach De Beer, H. Oppenheimer, Tony Bloom) met ANC in Lusaka (1985)
- Frederik De Klerk neemt in 1989 het roer over van Botha.

DE SOLIDARITEITSBEWEGING IN VLAANDEREN WORDT AANVANKELIJK AFGEBLOKT DOOR EEN WIJDVERTAKTE PRO-APARTHEIDSLOBBY: PROTEA & CO

- Oprichting van Protea (Latijnse naam voor een bloem in ZA - Suikerbossie) in 1977 (1 jaar na Soweto, 1 maand na moord op Biko) anticiperend op wereldwijde verontwaardiging, VN-wapenembargo en opkomst van de intern. antiapartheidsbeweging.
- Opgericht door 144 personaliteiten behorend tot de kruim van centrumrechts, weldenkend en ondernemend Vlaanderen en extreem rechts: voorzitter André Vléric (ex-CVP minister, vicevoorzitter Kredietbank enz....), een veertigtal andere CVP-, PVV- en VU-parlementairen (Wim Jorissen, Karel Dillen (later VB)...), Voorpost en VMO (Robert Maes), Karel De Meulemeester (directeur VAB-VTB), Clem De Ridder (voorzitter Davidsfonds), Jef Anthierens (ex-hoofdredact. Humo), Herman Vos (schrijver, inspect. Openb. Bibl.), Herman Candries (chef informatiedienst Leger), André Lagae (Boerenbond), talrijke industriëlen en beheerders van banken).... Zie uitgebr. Lijst.
- Presenteert zich als culturele vereniging die objectieve informatie wil geven versus de misleiding in de media over een regime dat zich weert tegen de communistische dreiging van het ANC en de USSR.
- Organiseert lezingen, tentoonstellingen, debatten, bezoeken aan ZA en beroert sentimenten als taalverwantschap en broederband. Publicaties en vlugschriften.
- Het valt op dat Protea heel wat bindingen heeft met ondernemers en bankiers die zaken doen of willen doen met ZA (zie lijstje van 66 Belgische bedrijven die investeringen hadden in ZA in 1978). Ambassadeur ZA F. Van Tonder: 'Er zijn dagen dat ik tot twintig Belgische bedrijven over de vloer krijg'.
- Daarnaast zijn er nog tientallen andere vriendschapsverenigingen actief (zie katern Internationale Solidariteit nr. 81 - 1985).

- Paul Goossens, Walter De Bock (kopstukken mei 68) Jef Coeck en Maurice Mtombeni leggen het lobby-netwerk van Protea bloot in de publicatie 'Suikerbossie'. Het slopen van de apartheidsmuur in Vlaanderen en België kan beginnen.
- 1 Mei (!) 1992 houdt Protea op met bestaan.

DE ANTI-APARTHEIDSCAMPAGNE OP INTERNATIONAAL VLAK *

De VN hadden apartheid bestempeld als misdaad tegen de menselijkheid en de ZA regering opgeroepen er een einde aan te maken. Maar de regering ging hier niet op in.

Daarom riepen ZA- organisaties, internationale instellingen, regeringen en publiek op om maatregelen te nemen om een einde te maken aan apartheid.

Die oproep kende veel bijval.

1.SANCTIES DOOR VN EN REGERINGEN

- De VN stelden volgende sancties in: verbod op verkoop van wapens, nucleaire uitrusting en petroleum aan ZA
- Sancties door EEG (voorloper EU): verbod op import uit ZA ijzer staal in lidstaten, verbod op export van kapitaal naar ZA

2.DESINVESTERINGEN

- Aandelen terugtrekken uit bedrijven die actief zijn in ZA: dit gebeurde door institutionele beleggers zoals kerken en pensioenfondsen, onder druk van actiegroepen.

Vooraf in de Verenigde Staten werd dit massaal toegepast door de Afro-Amerikaanse gemeenschap.

- Als gevolg hiervan hebben 155 bedrijven uit de VS en 122 uit andere landen zich teruggetrokken uit ZA.

3.BOYCOT DOOR INTERNATIONALE INSTELLINGEN EN REGERINGEN

- Sportboycot: ZA wordt door IOC geweerd uit de Olympische Spelen. Idem voor alle internationale sportcompetities
- Culturele boycot: verschillende regeringen wilden geen culturele relaties met ZA

4.BOYCOT DOOR GROTE PUBLIEK

- Fruit en groenten

In Nederland werd in 1985 een grootschalige boycotactie opgezet door 250 lokale comités, ondersteund door vakbonden, consumentenverenigingen, kerkelijke org. en partijen. Bijna alle warenhuisketens stopten met de verkoop, later gevolgd door voedingszaken, marktkramers en grootverbruikers.

In Ierland weigerden personeelsleden van het Dunnes warenhuis nog verder te verkopen. Er kwamen stakingen van en de regering de import te verbieden na een overbruggingsperiode. Op 1/01/1987 werd het verbod effectief.

Ook in G.B. stopten eind 1985 een aantal warenhuisketens met de verkoop. De Zweedse en Deense regering verboden de import van alle levensmiddelen uit ZA, na jarenlange actie van onderuit.

In Noorwegen werd de import van groente en fruit eind 1985 verboden.

In Finland

- Gouden munten (Krugerrand): in Nederland is de verkoop snel stil gevallen
- Schapenbont en steenkool

- Acties tegen bedrijven die goederen leverden aan ZA: vooral bedrijven die petroleum leverden (Shell en Total) en wapens (British Leyland)
- Acties tegen bedrijven die in ZA investeerden
- via aandeelhoudersvergaderingen werden vragen gesteld
- er werd opgeroepen spaargeld teug te trekken bij banken die in ZA investeerden

5. TOTAAL-AANPAK

- De acties tegen apartheid vormden een samenhangend geheel: sancties, desinvestering en boycot (BDS). Het was veel ruimer dan een consumentenboycot.

Verschillende actoren: internationale instellingen, regeringen, vakbonden en kerken, actiegroepen en Ngo's namen eraan deel, elk aan die actie die het meest bij haar paste.

- Elke component had zijn belang en versterkte het totaaleffect.
- Het was een langdurig proces dat bijna twintig jaar geduurd heeft en waarbij pas op het einde een groot publiek bereikt werd. Het grootste deel van de tijd waren de publieksacties dan ook vooral bedoeld om informatie te verspreiden bij het publiek, maar op het einde was het ook écht de bedoeling om het apartheidsregime te verzwakken door haar economische basis aan te tasten.
- De boycot van ZA producten door individuen had een groot effect: op zich deden ze ZA economisch niet veel pijn, maar omdat het een invloed had op westerse bedrijven. Die hadden schrik voor hun imago en ze trokken zich daarom terug. De druk die uitging van morele beslissingen van privépersonen om geen producten meer te kopen zorgde ervoor dat bedrijven, die niet opereren vanuit ethische overtuigingen, hun economische middelen terugtrokken en zo apartheid een slag toebrachten.
- Veel waarnemers zijn het erover eens dat deze BDS- campagne er ook heeft toe bijgedragen om het apartheidssysteem te doen verdwijnen.

* grotendeels overgenomen van Jan Dreezen, verantwoordelijke Oxfam-Wereldwinkels tijdens de periode van de "boycot apartheid" acties.

DE GEMEENSCHAPPELIJKE BOYCOTCAMPAGNES IN VLAANDEREN VAN HET VAAK (Vlaamse Anti-Apartheidskoördinatie)

- In 1985 wordt aan Vlaamse zijde het VAAK opgericht waarvoor AKZA (Aktiekomitee Zuidelijk Afrika) in Leuven de permanente secretariaatsfunctie zou vervullen. AKZA had al eerder rond Angola gewerkt (Rode Anjer voor Angola-campagne). CCCA (Comité contre le Colonialisme et L'Apartheid) aan Brusselse en Waalse zijde.
- VAAK stond voor een samenwerkingsverband (van 80 org.) teneinde een centrale aanpak van campagnes en sensibiliseringswerk te bewerkstelligen bij progressief en actiebereid Vlaams middenveld.
- Twee belangrijke campagnes waren: "Pluk geen vruchten van Apartheid" en "Steunt uw geld Apartheid". De AIB was één van de initiatiefnemers.
- De 'steunt uw geld apartheid' was enerzijds geïnspireerd door de BDS-campagne in de VS, waar de Amerikaanse banken weigerden om nog verder kredieten te verlenen aan ZA, wat daar prompt tot crisis

leidde. Anderzijds gaven Belgische banken (Kredietbank, BBL, GB,..) leningen, ook toen er crisis ontstond. VAAK vroeg de banken alvast om geen Krugerrands (gouden munt van 22 karaat, > 50% van ZA's goudexport, zeer populair beleggingsmiddel, maar waarvan een groot deel van de opbrengst ging naar de financiering van leger en politie) meer te verkopen. In Nederland was dat gelukt, nadat vooral grote rekeninghouders bedreigd hadden hun geld terug te trekken. De 'Belgische' banken weigerden aanvankelijk. Daarom werd de campagne opgestart die zich richtte naar individuele rekeninghouders, naar jongeren (via jongerenorg.) om geen rekening te openen bij 'besmette' banken, en naar grote rekeninghouders om de banken onder druk te zetten. Er werd gewerkt aan een wetsvoorstel. Eén voor één staakten de banken de verkoop (althans formeel) uit schrik voor de 'commerciële weerslag' van de campagne. In 1988 was de verkoop grotendeels gestopt.

- De grootste nationale actie vond plaats op 7.05.88. Aan 130 vestigingen van GB - Inno - Bm - Unic (grootste warenhuisketen in die tijd) stonden tientallen actievoerders met borden, spandoeken ballonnen ... en petitie's om de klanten aan te spreken. Veel positieve respons en handtekeningen. Zuid-Afrikaans fruit was er die dag in de rekken niet te vinden. De actie werd gedragen door een zeer breed front en kreeg veel weerklank in de pers. Er liepen ook gesprekken binnen Fedis om het fruit niet langer te verkopen.

Een jaar voordien (27/04/1987) was er ook al een grootschalige actie geweest tegen de verkoop van Kaaps fruit van VAAK, die vooral gedragen werd door de Wereldwinkels en plaatselijke groepen van Wereldsolidariteit en niet gefocust op één keten.

Toch zou het Kaaps fruit achteraf terug in de rekken verschijnen. Alleen de keten Match zou de verkoop definitief stopzetten. Wat het effect was op de consument is niet onderzocht. Velen stonden positief tegenover de campagne en zullen vermoedelijk veel minder Kaaps fruit gekocht hebben.

- De campagnes hebben zeker een positief effect gehad op heel wat lokale werkingen, zoals die van Wereldwinkels, KWB-kernen, Grossen, strijdkoren (maar dat is niet onderzocht), individuele engagementen gecreëerd hebben of aangescherpt. Getuigenissen.

De KAMPAGNES VAN AIB VOOR SOLIDARITEIT MET AZANIE

- AIB zal onmiddellijk na de moord op BIKO (1976) samen met andere anti - apartheidactivisten een opgemerkte protestactie voeren recht over de ZA-ambassade. Kort daarop wordt in front een betoging gehouden op initiatief van AIB, maar dan blijkt dat er in de beginnende antiapartheidsbeweging verdeeldheid en tegenstellingen ontstaan.
- Waar de eigenlijke boycotacties binnen een breed front (VAAK) werden gevoerd om effect te sorteren, waaraan ook de AIB als initiatiefnemer en AIB-leden actief aan deelnemen, zal AIB wat betreft autonome werking zich vooral toeleggen op informatie, sensibilisatie en concrete solidariteit met de zwarte bevolking in ZA - Azanië en hun organisaties (vnl. vakbonden en ter

doodveroordeelden uit de revolterende townships).

De najaarcampagne 1986 is een van de hoogtepunten in die werking:

- Informatie: AIB brengt twee publicaties (Internationale Solidariteit - 1982 en 1985) uit over Zuid - Afrika. Het zijn verzorgde semi- professioneel gemaakte publicaties, op meer dan 1000 expl. en 700 abonnees, met uitgebreide informatie over de Belgische betrokkenheid, over Protea, maar vooral over alle (zwarte) organisaties die in ZA op het terrein het apartheidsregime bekampen.
- Prop-agit-materiaal: aanmaak en verspreiding van
 - o een esthetisch en zeer gesmaakte poster,
 - o een boycot-apartheidsbadge waarvan er 25.000 worden verkocht (€ 1) waarvan 5000 op 15 festivalweides
 - o 10.000 petitiekaarten op de festivalweides
 - o T-shirts met hetzelfde logo,
 - o Uitgebreide campagnefolders
- Start- en vormingsdag bij het begin van de campagne
- Strijdmeetings in kader van de najaar actie in 13 steden waarvan 9 in Vlaamse steden met 1200 aanwezigen. Met woordvoerders van PAC en BCM overgekomen uit Londen. AIB - speech over tweërlei tactiek van het imperialisme voor ZA (naar aanleiding van Lusaka-ontmoeting en bezoek ACV - voorzitter Houthuis). Theater en Zuid-Afrikaanse poëzie, video's
- Overhandiging van 11.000 petitiekaarten voor totale boycot aan minister Tindemans (in bijzijn van bovengenoemde vertegenwoordigers).
- Start van de campagne 'Red de Sharpeville-six' in nauw overleg met Joyce Mokhesi (zus van één der terdoodveroordeelden). Hun lot zal wereldwijd protest genereren, zelfs van Reagan, en de media beheersen. In 19 88 wordt de dag voor de executie door een ZA-rechter beslist het proces te herzien.
- Tussendoor waren er ook acties tegen Kaaps fruit en bij banken, maar die waren vooraf te weinig uitgewerkt. Lessen: objectieven bepalen: ofwel info en prop. voor de boycot, ofwel rechtstr. boycotactie al naar gelang omstandigheden (o. a. durf en actiegerichtheid van de plaatselijke groep). Krijgen wel weerklank en zijn een aanzet om verder te doen (zie VAAK)
- Protest aan de ZA- ambassade en bloemenhulde aan de ambassade van Mozambique voor president Samora Machel die de dood vindt bij een vliegtuigcrash (waarvoor ZA verantwoordelijk werd geacht). Samen met Afrikaanse organisaties.
- Najaarverkoop van speculaas en mandarijnen ten voordele van collectief ontslagen mijnwerkers van een asbestmijn gegroepeerd in de vakbond BAMCWU. (Een AIB - medewerker slaagt erin met de vakbond de mijn te bezoeken en brengt verslag uit)
- Groots opgezette bloemenhulde (5000 roosjes) voor de vermoorde jongeren (879 in 1985) op 20dec. in Brussel rond een monumentaal beeld van kunstenaar Marc Jambers, in aanwezigheid van Joyce Mokhesi.
- AIB zal de zaak van de Sharpeville Six verder opvolgen, met o.m. persmomenten, petitie .. Het Belg. parlement zal twee resoluties - ingediend door o.a. Louis Van Velthoven - tegen het doodvonnis. Er waren verschillende gelijkaardige collectieve doodvonnissen in uitvoering op basis van het 'common purpose' beginsel, zo de 'Uphington 25'. Deze willekeurige doodvonnissen zullen er o.m. toe leiden dat Botha ontslag zal nemen, wanneer Bush in de VS Reagan opvolgt.
- Financiële steun voor projecten, voor cofinanciering ingediend bij

11.11.11.

- Uit een bilan blijkt dat het de grootste campagne tot dan was van AIB, waar veel mensen mee bereikt werden. Het zwakke punt bleek activisme: door het hoog tempo van activiteiten was er te weinig oog om vrij veel nieuw bereikte activisten te organiseren.

TEGENSTELLINGEN IN DE ANTIAPARTHEIDSBEWEGING

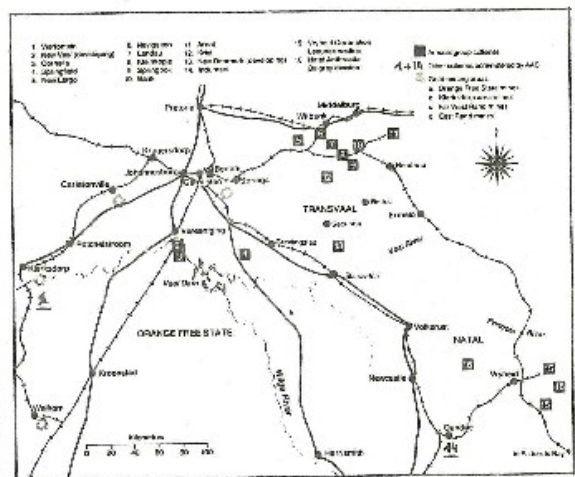
- Vanaf 1973 waren er al sporadisch boycotacties geweest: bezettingen aan de KUL tegen de komst van prof. Spies in het raam van een soort cultureel uitwisselingsakkoord, Boycot Outspan acties in het Antwerpse, acties tegen gevels van Protea-prominenten enz... Maar het zal pas vanaf 1985 zijn dat er een gecoördineerde aanpak (VAAK) van de boycot komt. In 1978 was er al een front opgericht (VAAF), maar dat strandde na twee jaar. AIB was daar trouwens niet welkom. Deels zal dat gelegen hebben aan een gauchistisch optreden van AIB (te pas en te onpas benadrukken van de gewapende strijd en van de rivaliteit van de supermachten).
- Maar er was ook de vraag met wie zijn we solidair. Voor het VAAF, de toenmalige KP, AKSA. ging de steun exclusief naar ANC en aanverwante organisaties. Op basis van analyse van het verzet in ZA bleek dat er naast het ANC ook het PAC een belangrijke rol had gespeeld in de jaren zestig (en door de VN was erkend), ideologisch invloed had op BCM en haar organisaties, welke in de jaren 70 en begin 80, op het terrein voor de radicale omslag (ideologisch, politiek en organisatorisch) en voor scharniermomenten hebben gezorgd.
- Zowel het Panafrikanisme als BC benadrukten, meer dan de Charteristen, dat het niet alleen om een strijd tegen racisme en voor democratie ging, maar dat het fundamenteel ook om een strijd voor zelfbeschikking en nationale bevrijding ging. Daarom noemde deze stromingen het toekomstig ZA 'Azanië,' (Zwarte republiek) dat door een zwarte meerderheid zou bestuurd worden. Gezien het streven van de Afrikaner regimes naar een vorm van federatie met de thuislanden en de bereidheid van Buthelezi en andere thuislandleiders om daarin mee te stappen, was het streven naar nationale bevrijding verantwoord.
- In Zuid - Rhodesië voerden de twee bevrijdingsbewegingen (ZANU en ZAPU een 'onafhankelijkheidsstrijd' om te komen tot een nieuw non-rationale Zimbabwe. Na de overwinning zijn de blanken daar niet verjaagd of gediscrimineerd. Als deze visie in Zimbabwe haar historisch gelijk had aangetoond, waarom zou die dan geen waarde hebben voor de bevrijding van ZA?
- Het motto van SASO was 'Black man you are one your own'. Sobukwe en Biko stonden argwanend tegenover de inbreng van blanken in het zwarte verzet, zeker als ze leiding wilden nemen. Om daar in dat tijdsgewricht omgekeerd racisme in te zien lijkt ver gezocht. Het Panafrikanisme vertegenwoordigde in zekere zin een Afrikaans nationalisme: het was een brede politieke stroming waar ook rechtse figuren zich op beriepen. Maar Sobukwe was een medestander van Nkruma (Ghana) en Biko inspireerde zich op het tiersmondisme van F. Fanon, die moeilijk tot de rechtse stroming gerekend konden worden.
- In de Europese solidariteitsbeweging (gedomineerd door de sociaaldemocratie, de traditionele KP's en de socialistische staten van Oost - Europa) werden PAC en BCM - AZAPO doodgezwegen. Die bestonden niet en hadden nooit bestaan. Inzicht krijgen in de verschilpunten van politieke visie was leerzaam geweest. Maar het debat mocht niet gevoerd worden. Daarom heeft AIB tal van infoavonden en meetings georganiseerd, waar ANC, PAC en BCM een forum kregen. De reactie van de ANC-vertegenwoordiger voor België, Godfrey Motsepe, was dat ANC in cycli en platforms waar PAC en BCM ook het woord mochten nemen, niet aanwezig wenste te zijn. Die antagonistische houding zorgde begin van de jaren 80 voor een zekere verlamming in de Vlaamse solidariteitsbeweging tot die besloot om zich in front te concentreren op de boycot (met de oprichting van VAAK -1985), wat ook de centrale taak was.
- Uiteraard heeft die tweespalt nog meer gewogen op de massastrijd in ZA zelf en daar tot een competitie geleid tussen de twee stromingen,

waarbij die van ANC werd ondersteund door het reformisme in binnen- en buitenland die een zo vreedzaam mogelijke transitie voorstond zonder aantasting van de belangen van de (intern.) zakenwereld en zonder grote hervormingen (dien het Freedom Charter opgenomen waren). Die reformistische lijn heeft het ook grotendeels gehaald. Gelukkig heeft het ANC bij de verkiezingen zo overtuigend gewonnen, dat betreffende politieke rechten geen concessies moesten gedaan worden (bv. minderheidsclauses). Maar op sociaaleconomisch vlak is er voor de zwarte meerderheid niet veel veranderd, al zijn er op vlak van onderwijs, gezondheidszorg, huisvesting en syndicale rechten wel zaken ten goede veranderd. Er zijn vandaag arme blanken, er zijn (erg) rijke zwarten (zelfs meer dan blanken), maar de kloof tussen arm en rijk is volgens velen nergens zo groot als in Zuid Afrika en bij de zeer armen zijn meer dan 20 miljoen zwarten te vinden.

- Toch blijft de vraag te onderzoeken hoe het komt dat PAC en AZAPO heel weinig zetels in de verkiezingen van 1994 behielden.

Thuislanden

Kool- en Goudmijnen

Afrikaanse woonsteden in Pretoria-Witwatersrand-Vaal

